

Crisis Theologica

In Qva Selectiores, Et Acriores hujus, et elapsi sæculi controversiæ,
subsecuturâ in Elencho legendæ discutiuntur

Crisis Theologica - In Qva Selectiores, Et Acriores hujus, et elapsi sæculi
controversiæ, subsecuturâ in Elencho legendæ discutiuntur

Casnedi, Carlo Antonio

Ulyssipone, 1712

§. I. Aliqua P. Elizaldæ argumenta.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-84796](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-84796)

distinguit veritatem, quæ convenit prudentiæ, ab eâ, quæ eidem non convenit: veritas enim conveniens prudentiæ non est speculativa, sed practica; & ideo omne dictamen speculative falsum, si morum regulis conforme sit, est prudens: ergo cum omni actui prudentiæ essentialiter conveniat veritas practica, eo ipso omnis actus prudentiæ est certus de sua veritate practica. Contra 5. quia neque distinguit actus à prudentiâ elicitos, ab imperatis; ergo etsi elicitis necessario conveniret veritas speculativa, non tamen imperatis. Hinc sapienter P. de la Fu-

P. de la ente diff. 4. n. 53. & 54. (quod ego quoque Faut. alibi docui) ait, quod nullus error servare possit pro præmissâ syllogismi prudentialis quoad conclusionem eliciendam; sed errores illos merè speculative se habere, & sæpe nil practice dictare: & ideo Jacob non judicabat per prudentiam, quod Lia erat sua uxor, aut sibi ad illam licitum accedere; neutrum enim judicium fuit actus prudentiæ. Hinc utraque præmissâ syllogismi prudentialis, quo Jacob concludebat licitum sibi ad eam accedere, debebat esse evidens: ex. gr. omnis honestè accedit ad mulierem, quam inculpate suam judicat; ego hic, & nunc de hac muliere ita judico; ergo honestè ad eam accedo.

N. Audiendus breviter P.D. Thyrsus diff. 10. 241. n. 24. dicens, quod judicium prudens non exigit necessario evidentiam, aut certitudinem excludentem omnem formidinem, imò nec veritatem logicam; aliàs judicium quodlibet non est certum, esset tantum casualiter prudens: si enim ad prudentiam judicii non satis est, quod post diligens, & sine passione examen, pars appareat clarè verosimilior, sed præterea requiritur veritas logica, nullum judicium erit prudens, nisi sit certum; quia, quod illa probabilioritas re ipsâ uniatur veritati, est merè casuale respectu judicantis, qui illam unionem non percipit: ergo ad judicii prudentiam satis est maior verosimilitudo, non autem necessaria est certitudo, aut evidentia. Subdit n. 25. quod in prudentiâ politicâ æconomicâ, militari, plurimè prudenter judicamus, quæ nec certa, nec clara sunt; & ideo Arist. & S. Thom. sæpe dicunt artem, & prudentiam esse de his, quæ possunt aliter se habere: ergo non est de essentiali judicii à prudentiâ imperati veritas logica, & certitudo, aut evidentia.

N. Sed contra 1. quia si de necessitate judicii prudentis est saltem maior verosimilitudo; hæc autem, juxta P.D. Thyrs. est quasi certitudo moralis, quomodo negat certitudinem esse de necessitate judicii prudentis?

Contra 2. quia etsi hæc cohereant cum suis principiis, nam *num. 14.* duplicem distinguit certitudinis moralis gradum; unus, quo excluditur omnis formido, qualis est existentia Ciceronis; alius, quo non excluditur, & ait, quod hujusmodi certitudo sit potius opinionis, quam fidei humane; attamen dum hæc dicit, confundit certitudinem moralem cum morali evidentiâ. Devenit discrimen inter utramque, & nullum dare poterit, nisi quod evidentia moralis excludat omnem formidinem etiam imprudentem, at certitudo moralis solam prudentem; ergo licet verum dicat, dum negat esse de essentiali judicii prudentis veritatem logicam; at falsum dicit, dum negat certitudinem saltem moralem esse de essentiali judicii prudentis: etsi enim rectè negetur evidentia ipsi prudentiæ; non enim evidentia est de essentiali prudentiæ; non tamen rectè negatur, quod certitudo sit de essentiali prudentiæ; est enim. Ratio est, tum quia prudentia est essentialiter recta ratio; ergo omnis actus prudentiæ est certò, seu essentialiter rectus; ergo aliqua certitudo negari non potest prudentiæ: tum quia sicut P.D. Thyrsus rectè distinguit veritatem logicam à practica, & meritò dicit, quod veritas logica non fit de essentiali prudentiæ, sit tamen veritas practica; cur non etiam distinguit certitudinem de veritate logicâ à certitudine de veritate practica? & cur non dicit, quod prudentiæ non conveniat certitudo veritatis logicæ, conveniat tamen certitudo veritatis practicæ; præsertim cum omnis actus à prudentiâ imperatus debeat esse rectus, juxta definitionem prudentiæ, seu conformis cum principiis rerum agibilium? Ergo sicut implicat actus prudentiæ sine hac conformitate, ita omnis actus prudentiæ est essentialiter certus de hac conformitate.

S E C T I O VII.

Alie objectiones.

§. I.

Aliqua P. Elizalde argumenta.

S U M M A R I U M.

Ejus contradictio, n. 243.

Nullum judicium falsum vult esse prudens, ib.

Arguit, quia de ratione virtutis intellectualis est, ut nec materialiter errare possit, n. 244.

Dico prudentiam errare non posse circa veritatem practicam, n. 245.

Acutum ex S. Thom. inter artem, & prudentiam discrimen, ib.

Illationes, n. 246.

Error

Error circa objectum materiale actus prudentia non tollit prudentiam, ib.

Impugno P. Eliz. n. 247.

Nulla virtus intellectus errare potest errore opposito veritati, quam habere debet; et si possit errore opposito veritati, quam habere non debet, n. 248.

Prudentia, & artis discrimen, n. 249.

Hinc arguere ab arte ad prudentiam est arguere ab opposito ad oppositum, ib.

Non tantum verum, ut est in re, sed etiam ut est in mente, est objectum intellectus, ib.

Arguit, quia nullum iudicium falsum est prudens, n. 250.

Sibi contrariatur, n. 251.

Prudentia considerat res, ut sunt conformes, vel diffformes appetitui recto, ib.

Ostendo plura iudicia falsa esse conformia appetitui recto, adeoque prudentia, n. 252.

Arguit, quia appetitus rectus, cui iudicium, & actus debent conformari, est voluntas exequendi, quæ Deus re ipsa iussit; & vitandi, quæ Deus re ipsa vetuit, n. 253.

Quia alias non teneremur indagare verum, si præcisè teneremur vitare, quæ nobis videntur vetita, ib.

Dico, quod non tantum opera à charitate, sed etiam ab aliis virtutibus directæ sint recta, ut ait Arist. & S. Thom. n. 254.

Dico etiam, quod charitas per se obligat vitare, quod in re est malum; & facere quod in re est bonum, & per accidens obligat vitare in re bonum, si appareat malum; & facere malum, si appareat bonum, ib.

Quærenda prius veritas, quæ si maneat obscura, investiganda probabilitas, n. 255.

Argumentum est contra P. Eliz. ib.

Arguit, quod sicut voluntas occidendi filium est contraria amoris patris erga filium, ita charitas est amor non tantum legis Dei putata, sed re ipsa talis, n. 256.

Est totum contra P. Eliz. n. 257.

Charitas non tantum inclinatur ad actus, ut in re bonos, sed etiam ad actus, ut putatos in re bonos, ib.

Volitio, & opus sunt semper conformia materialiter, vel legi directæ, vel reflexæ, n. 258.

Nulli autem legi sunt materialiter difforma, ibid.

Appetitus rectus est voluntas implendi omnia, quæ reverà Deus iussit, sive cognita cognitione verà, sive invincibiliter falsà, sive probabili, n. 259. 260.

N.
243.
P. Eliz.

Quamvis ex dictis d. 5. & 6. & hic ex §. antec. facile solvi possint, quæ trahit P. Eliz. ea tamen proprijs verbis producere malui, ut inde constet tum falsitas, tum, ni

fallor, secum ipso contrarietas. Itaque lib. 3. qu. 1. dixerat probabilitatem plerumque non fallentem esse regulam morum; & qu. 2. necessarium non esse, immò impossibile esse, ut iudicium reflexum supra directum putetur probabile sit certum; quod impugnavi sect. 4. §. 1. idque acriter refellit P. Tenl. de Reg. mor. qu. 39. & 40. Tandem qu. 3. negat inesse prudentiam iudicio falso, immò nec à prudentia imperari posse; quod refutavi sect. 6. §. 2. Quia autem non exiguè se offert difficultas, quomodo probabile plerumque non fallens, aliquando tamen fallens, sit regula morum; adeoque sit iudiciū prudens, negat §. 4. & 5. esse iudicium prudens. In quibus tribus questionibus mihi videtur sibi contradicere; nam si iudicium probabile plerumque non fallens, et si aliquando sit speculativè falsum, est regula morum, ut dicit qu. 1. quomodo non est iudicium prudens? vel si non est iudicium prudens, ut dicit qu. 3. quomodo iudicium probabile est regula morum, seu regula prudentialis agibilium? Contendit autem qu. 3. quod omne iudicium probabile, si sit speculativè verum, pertineat ad prudentiam; si autem sit speculativè falsum, non pertineat ad prudentiam; & ex hac doctrina supponit prius rucere doctrinam de licito ulu opinionis probabilis, quia ruit nostrum fundamentum, quod omnis opinio certò prædictæ probabilis sit iudicium prudens. Immo §. 3. pag. 143. ait, nullam auctoritatem, doctrinam, probabilitatem, aut probabilioritatem, quam nescimus, an verum dicat, prudenter sequi possumus; ergo nulla talis potest esse regula conscientie.

Arguit 1. §. 2. De ratione virtutis intellectuales est, ut nec materialiter errare possit; fit; ergo cum prudentia sit virtus intellectus, nec materialiter errare potest; ergo nullum iudicium speculativè falsum esse potest imperativè, aut elicitive prudens. Antecedens patet ex Arist. 6. Ethic. dicente, de ratione communi virtutum intellectualium esse veritatem: ergo sicut scientia, intellectus, sapientia, & ars nec materialiter errare possunt, ne quidem errore invincibili, ita nec prudentia, quæ est una ex virtutibus intellectualibus. Ratio à priori est; quia intellectus per eas perficitur; ergo cum non perficiatur nisi per verum, sicut voluntas non nisi per bonum, non potest intellectus perfici nisi per actus veros; ergo nullo modo per errorem et si invincibilem. Cum ergo prudentia sit virtus perficiens per suos actus intellectum, implicat, ut feratur in errorem et si invincibilem, & ut erret etiam materialiter.

terialiter: ergo implicat, ut prudentia dicat esse bonum, quod in re est malum; & dicat esse malum, quod in re est bonum. Confirmat: Nullum opus, in quo artifex materialiter, & invincibiliter errat, est ex arte: ergo nullum opus, in quo intellectus judicando errat, est à prudentia.

N. Sed contra: quia totum hoc dissipatur ex dictis *scilicet. antec.* quod veritas intellectualis practica, seu conformitas nostrarum operationum cum appetitu recto est veritas, in quam tendit, & circa quam prudentia errare non potest; non enim dicere potest esse honestum id, quod illi appetitui recto apparet difforme. Audiatur præterea S. Thom. 1. 2. *qu. 57. art. 5. ad 1.* ubi ingens inter artis, & prudentiæ bonum, assignat discrimen; ait enim: *Bonū artis consideratur non in ipso artifice, sed magis in ipso artefacto, cum ars sit recta ratio factibilium; factio autem in exteriorem materiam transiens non est perfectio facientis, sed facti; sicut motus est actus mobilis; ars autem circa factibilia est: sed prudentia bonum attenditur in ipso agente, cuius perfectio est ipsum agere; est enim prudentia, recta ratio agibilium.* Hac S.D.

N. Ex cuius verbis habeo 1. quod bonum prudentiæ sit in ipso operante; sed quod est in ipso operante, est operatio: ergo bonum prudentiæ, seu quod prudentia dirigit, est ipsa operatio, nempe electio voluntatis à prudentia directæ: ergo etsi prudens erret circa objectum materiale ipsius electionis, non tamen errat circa electionem; hanc enim dirigit juxta regulas morum. Habeo 2. quod cum prudentia directæ, & ex tuo præcipuo fine judicet de nostrorum actuum honestate, aut inhonestate, eo ipso quod ipse actus judicetur conformis principiis directis, aut reflexis Synderesis, erit honestus, & à prudentia regulatus; neque desinet esse honestus, & prudens, etsi detur error circa objectum materiale ejusdem actus, quia prudentia ad solas operationes attendit, ait S. Thom. & ab his homo constituitur benè, vel malè formaliter agens. Habeo 3. quàm malè P. Eliz. causam suam agat; nam *lib. 3. qu. 2. per totam*, invehitur contra judicium certum reflexum prudentiale, quod plerique Probabilistæ exigunt ut necessarium; hoc autem judicium semper est evidens, & certò verum; ergo nihil ei deficit quominus sit à prudentia, etsi judicium directum probabile, quod supponitur, possit esse falsum. Ita qui non tantum probabiliter, sed erroneè invincibiliter judicaret esse nunc mentendum, adhuc formare posset certum dictamen prudentiale, hoc modo: *Stante errore in-*

vincibili de gravi obligatione nunc mentiendi, nunc mentiendum est; ergo mihi hic, & nunc, stante eo errore, mentiendum est. Ecce tam antecedens, quàm consequens sunt certò vera, & circa agibilia: ergo consequens est judicium prudentiale: ergo P. Eliz. ut facillè explicaret, quomodo omne judicium prudentiæ semper sit certò, & evidenter speculativè verum, deberet potius ad illud judicium reflexum recurrere, quàm illud impugnare. Impugnata enim doctrinà judicii reflexi, necesse est, ut nobiscum sentiat, satis esse, ut omne judicium prudentiæ sit practicè verum; non autem necesse est, ut semper sit speculativè verum. Dixi, necesse est; reverà enim defendi non potest, quod omne judicium prudentiæ sit semper speculativè verum, nisi appellemus ad judicium reflexum; nam judicium directum sæpe est probabile, & speculativè falsum, & tamen est à prudentia imperatum, quia licet sit speculativè falsum, est practicè verum: ergo vel P. Eliz. negare debet, quod omne prudentiæ judicium esse debeat speculativè verum; vel si hoc affirmat, ut affirmat *qu. 3.* affirmare debet necessitatem judicii reflexi certi, quod semper est speculativè verum; quam tamen negat, immò *qu. 2.* repugnare docet.

Rogo equidem, ut mihi componat, quomodo probabilitas sit regula morum, nisi vel necessitatem judicii reflexi affirmet, si omne prudentiæ judicium esse debet speculativè verum; vel excluso eo judicio reflexo, affirmet satis esse, ut omne prudentiæ judicium sit practicè verum. Quomodo enim judicium probabile potest esse prudens, & regula morum, si de ratione omnis judicii prudentis est, juxta P. Eliz. ut sit speculativè verum; opinio autem probabilis sæpe est speculativè falsa? Ergo necesse est, ut alterutrum neget, nempe vel neget opinionem probabilem esse morum regulam; vel neget quod de ratione omnis judicii prudentis sit, ut sit speculativè verum.

In forma dico, quod cum veritas prudentiæ sit practica, implicat actus prudentiæ, qui non sit practicè verus. Rursus dico, quod nulla virtus intellectualis errare possit errore opposito veritati, quam habere debet: hinc etsi detur actum prudentiæ errare circa materiale objectum, non errat nisi speculativè, non practicè; non enim dicitur esse conforme morum regulis, quod apparet difforme; & e contra: nec dicitur esse inhonestum, quod est conforme; nec esse honestum, quod est difforme. In viâ autem Reflexistarum facillè concedi potest, quod nulla virtus intellectualis errare possit materialiter; atque adeo

adeo prudentiam nec speculative, seu materialiter errare; quando enim intercedit aliquis error, ex. gr. mentiendum esse in tali casu, ille actus erroneus non elicitur à prudentia, sed tantum dat occasionem, ut prudentia, accedentibus aliis principiis reflexis, & supposito eo errore invincibili, iudicet mentiendum esse; quod dictamen est speculative verum.

N. Ad confirm. dico prudentiam, & artem
249. valde inter se differre; bonum enim, quod ars intendit, est ipsa bonitas artificialis insita operi artefacto; ergo si in artefacto detur error, implicat, ut habeatur bonum artis. At bonitas intenta à prudentia, est bonitas operationis, & operantis, non operis externi: ergo si ponatur operatio juxta regulas morum, esto esset in se materialiter mala, haberetur bonitas, seu honestas formalis intenta à prudentia. Hinc est, quod arguere ab arte ad prudentiam, est ab opposito ad oppositum arguere. Ad rationem dico, quod probet contrarium; ut enim omne quod apparet bonum, non autem solum bonum reale, est objectum voluntatis, ita non tantum verum ut est in re, sed etiam ut est in mente, est objectum intellectus.

N. Arguit 2. Nullum iudicium spectans ad
250. materiam morum certo probabile, si sit falsum, est materia prudentiæ; ergo nullum iudicium certo probabile practice, si sit falsum, est prudens.

N. Sed contra; quia evidens est plura dari
251. iudicia falsa, quæ sunt materia prudentiæ; talia sunt, quæ apparent certo moraliter, aut probabiliter (immo juxta nos certo probabiliter) vera. Et quidem ad rei intentum satis est transcribere quæ P. Eliz. §. 2. trahit ex S. Thom. 1. 2. qu. 57. art. 5. ad 3. Caiet. ibi, & aliis dicentibus, aliam esse veritatem intellectus speculativi, adeoque virtutum pertinentium ad intellectum speculativum, ut sunt scientia, sapientia, intellectus; aliam esse veritatem intellectus practici, adeoque virtutum pertinentium ad intellectum practicum, ut sunt prudentia, & ars. Materia virtutum spectantium ad intellectum speculativum est necessaria, & infallibilis; contra materia virtutum spectantium ad intellectum practicum est contingens. Hinc veritas prudentiæ non est fumenda à conformitate ad res ut sunt in se, sed à conformitate rerum ut sunt in mente cum appetitu recto, sive antecedenti, ut vult S. Thom. sive consequenti, ut Scotus. Quare ratio prudentiæ erit vera, & recta, si conformis sit appetitui recto, esto non sit conformis rebus: ergo prudentia verum dicet, etsi detur error

circa res, dummodo, quod dicat, sit conforme appetitui recto, sed invincibiliter errans, aut certo probabiliter iudicans aliquem actum, & objectum esse honestum in re, etsi dicat falsum, & erret materialiter circa actum, & objectum ut sunt in re, dicit aliquid conforme appetitui recto; verum enim est, supposito invincibili errore de mendacio, & supposito iudicio certo probabili de honestate, contractus; verum, inquam, practice est, quod liceat mendacium, & contractus: ergo dictamen mentiendi, & contrahendi est dictamen prudentiæ. Breviter, prudentia considerat res non ut sunt in se, sed ut sunt in mente, & apparent conformes, vel difformes appetitui recto; ubi hæc rectitudo, seu conformitas reperitur, ibi adest objectum prudentiæ, sive res, de qua agitur, ita se habeat in re, ut proponitur, sive non.

Confirmo: Negari non potest, quod hoc iudicium, hæc Hostia est consecrata, adeoque adoranda; Petrus est reus, adeoque puniendus; hic homo est pater, adeoque filiali amore prosequendus; negari, inquam, non potest, quod ea iudicia sint conformia appetitui recto adorandi Christum D. quem ita suppono esse in eâ Hostia, ut non nisi imprudenter dubitem de opposito: illud enim iudicium nos inclinât ad actus adorationis Christo D. debitos, quoties magnâ probabilitate præsumitur. Similiter illud iudicium est conforme appetitui recto puniendi eum, qui ex plenâ juridicâ probatione apparet reus, & inclinât ad actus iustitiæ. Demum illud filii iudicium inclinât filium ad obediendum ei, quem prudentiâ me supponit esse patrem. Cum ergo ea iudicia sint conformia appetitui recto, seu morum regulis dictantibus, parendum esse ei, quem suppono invincibiliter patrem; adorandum Deum, quem suppono invincibiliter præsentem; dammandum, quem suppono ex plenâ probatione reum; & hæc iudicia dirigant operationes, conformando eas appetitui recto, seu dictis regulis, consequenter sunt veræ prudentiæ, quia conformant se, & suos actus cum regulis morum: ergo omne iudicium practicum, quod post maturam rei considerationem elicitur, est prudens: ut enim iudicium, quod sine gravi ratione, & maturâ consideratione elicitur, esto esse possit speculative verum, est imprudens; ita ex opposito omne quod cum maturâ rei, & circumstantiarum consideratione formatur, esto sit speculative falsum, est prudens: saltem denominativè à prudentia, à qua imperatur; imperatur enim ab appetitu honesto, & laudabili, & ea iudicia utilia, immo neces-

necessaria sunt pro vitæ præsentis statu. Plus
P. Teril. ra P. Teril. de Reg. mor. qu. 4. r. a. n. 30.

N. Arguit 3. §. 2. Appetitus rectus, cui opus,
253. & iudicium dirigens illud opus debent con-
P. Eliz. formari, est voluntas recte nos ordinans ad
nostrum verum finem, nam appetitus alio-
rum finium ultimorum non est rectus, sed
præceptum, immò vetitum, & aliquid verè
vetitum appareat ex gravi fundamento non
esse revera vetitum, sed præceptum, chari-
tas obligat per accidens, ut ponam id, quod
ex gravi ratione apparet præceptum, aut li-
citur, esto in re sit vetitum; & ut omittam
id, quod ex gravi ratione apparet vetitum,
esto id in re sit præceptum.

S. Aug. S. Th. est virtus ordinans nos circa verum finem
nostrum, & est Architectonica, ait S. Thom.
sed charitas est virtualis voluntas, & appeti-
tus amplectendi bona, & vitandi mala re ipsa
talia, non quæ nobis talia apparent; est enim
voluntas exequendi omnia, quæ iussit re ipsa
Deus, & vitandi omnia, quæ vetuit re ipsa
Deus: ergo appetitus rectus, cui opus, &
iudicium dirigens illud conformari debent,
est voluntas exequendi omnia, quæ iussit
Deus, & vitandi omnia, quæ vetuit Deus,
ut in re sunt: ergo dictamen proponens ut
bonum, quod re ipsa est malum; & ut ma-
lum, quod re ipsa est bonum, non est con-
forme, immò necessariò materialiter discor-
dat ab appetitu recto; ergo non est prudens,
nec à prudentià imperatum. Confirmat: Si
appetitus, cui opus, & iudicium conforma-
ri debent, obligat præcisè ad ea facienda, &
vitanda, quæ apparent nobis præcepta, &
vetita, ad nullam diligentiam pro veritate
inveniendâ nos obligaret; sæpe enim absque
omni diligentia hoc nobis occurrit ut bo-
num, illud ut malum; sed obligamur dili-
genter inquirere, quæ sit voluntas Dei bo-
na, & beneplacens: ergo appetitus ille vult
bona, & odit mala, re ipsa talia: ergo dicta-
men, quo asseritur contractus ut bonus, re
ipsa malus; & quo asseritur obligatio men-
tiendi pro vitâ tuendâ, necessariò discordat
materialiter ab appetitu recto, & sic non est
prudens.

N. Sed contra; quia supponitur falsum, nem-
254. pe quòd sola opera directâ à charitate sint
recta, quòd est falsum; dico enim omne opus
esse rectum, & prudens, si sit conforme ap-
petitui recto, ut loquitur S. Thom. & Arist.
S. Th. Aristot. ergo cuicumque appetitui recto conformetur,
erit rectum, prudens, & honestum; er-
go sive à charitate reguletur, sive ab aliâ
virtute, & ad huius virtutis finem assequen-
dum dirigatur, opus erit rectum, honestum,
& prudens. Deinde transmitto, quòd per
appetitum rectum veniat charitas; dico cha-
ritatem esse per se appetitum amplectendi
omnia bona verè præcepta; & vitandi omnia
mala verè vetita; attamen si post debitâ di-
ligentiâ usum aliquid ex verè præceptis vi-
deatur ex gravi fundamento non esse verè

præceptum, immò vetitum, & aliquid verè
vetitum appareat ex gravi fundamento non
esse revera vetitum, sed præceptum, chari-
tas obligat per accidens, ut ponam id, quod
ex gravi ratione apparet præceptum, aut li-
citur, esto in re sit vetitum; & ut omittam
id, quod ex gravi ratione apparet vetitum,
esto id in re sit præceptum.

Ad confirm. dico charitatem obligare nos
ad ea facienda, & vitanda, non quæ quomo-
dolibet, sed quæ post debitâ diligentia
usum, ratione invincibilis erroris, aut ju-
dicii certò probabilis aliter apparent, ac
sunt in se tantum igitur abest, ut non obli-
ger ad inquisitionem veritatis, quin ut me
conformem in operando appetitui recto, &
ut appetitus sit rectus, investiganda prius
est magnâ cum diligentia veritas. Adde to-
tum hoc stare contra P. Eliz. nam ex vi cha-
ritatis erga Deum non tantum teneor exe-
qui, quæ certò scio esse à Deo præcepta, sed
etiam inclinor exequi ea, quæ probabiliter
puto placere Deo, etsi tale opus in se, seu
materialiter non esset juxta placitum Dei:
nam plus amat Deum, qui ponit non tantum
ea, quæ certò scit Deo placere, sed etiam ea,
quæ ex gravi fundamento putat Deo place-
re, quam qui unicè exequitur, quæ certò
scit Deo placere, & omittit ea, quæ ex pru-
denti iudicio putat esse Deo grata.

Arguit 4. §. 2. Voluntas, quâ pater amans N.
tenuerimè filium, occidit filium, putans ex
256. errore feram, per accidens tantum conjun-
P. Eliz. gi potest cum amore filii, nempe ex invin-
cibili ignorantia; per se autem loquendo, ea
voluntas occidendi filium discordat prorsus
ab amore patris erga filium: ergo etiam di-
ctamen dictans aliquid, quod re ipsa est legi
Dei contrarium, discordat prorsus ab appe-
titu recto. Ut enim voluntas occidendi fi-
lium est dissentanea amoris, quem pater ha-
bet erga filium, quia amor ille non tantum
est amor filii putati, sed amor filii re ipsa ta-
lis; ita charitas non tantum est amor legis
Divine putatæ, sed etiam est amor ponendi,
& exequendi legem Dei re ipsa talem.

Sed contra; quia ultra fateor ignorantiam N.
meam; non enim capio argumentum; immò
257. hoc capio quòd sit contra P. Eliz. Non ca-
pio; nam amor patris erga filium non dirigit
patrem ad occisionem feræ: at amor creatu-
ræ erga Deum dirigit ad implendum id,
quod putatur invincibiliter præceptum; &
ad averfandum, quod putatur invincibiliter
vetitum. Hinc, si argumentum fiat ut fieri
debet, est evidenter contra P. Eliz. Ut enim
amor paternus dirigit non tantum ad aman-
dum, quem verè scio filium, sed etiam ad
amandum,

amandum, quem invincibiliter puto meum filium; ita charitas Dei non tantum obligat ut ponam, quod certo scio præceptum, & ut vitum, quod certo scio vitum; sed etiam ut ponam, quod ex errore invincibili puto præceptum; & ut vitum, quod ex simili errore puto vitum. Immo eadem Dei charitas in nobis residens inclinatur, ut ponam actus, quos ex gravi fundamento puto Deo gratos, & honestos: ergo tale dictamen non est difforme, immo est conforme materialiter appetitui recto; nam appetitus rectus obligat omittere omnia, quæ sunt contra Dei legem, sive certo cognitam, sive ex errore invincibili, aut ex iudicio certo probabili putatam existere; & ponere omnia, quæ à lege Dei, sive in re, sive ex errore invincibili, aut ex certo probabili persuasione putatam existere apparent vel præcepta, vel consilia.

N. Si arguens meminisset legis non tantum
258. directæ Dei, seu ut in se est, sed etiam legis reflexæ Dei, seu ut nobis à iudicio invincibili, aut probabili proponitur, videret, quod volitio, & opus sunt conformia materialiter alterutri legi; & neutri ne quidem materialiter difforma. Nam lex reflexa Dei non dicit, *mentire*, sed dicit, dato errore invincibili de mendacio ut præcepto, *mentire*. Ultimum autem meum dictamen, & opus ab eo directum sunt eidem legi reflexæ omnino conformia: dictamen, quatenus dicit, ego suppono invincibiliter præceptum à Deo mendacium; adeoque posito eo errore mentiendum est: ecce dictamen omnino conforme legi Dei reflexæ. Opus autem, seu mendacium positum sub eo dictamine de mentiundo est conforme tum dictamini illud dirigenti, & præcipienti, tum legi Dei reflexæ: ergo nulla difformitas inter dictamen, & appetitum rectum, seu charitatem Dei, ejusque regulas reflexas, aut alia morum principia. Rursus quod idem dictamen erroneum non sit difforme legi Dei directæ, aut directo charitatis erga Deum præcepto, est etiam evidens; nam lex directæ, & charitas directæ dicit, non *mentire*: dictamen autem non dicit nudum *mentire*, sed *mentire*, posito invincibili errore de mendacio ut præcepto.

N. Dices ex P. Eliz. §. 2. pag. 142. Quoties
259. idem sub diversis conceptibus affirmatur, &
P. Eliz. negatur, ea duo iudicia contradictoria sunt tantum per accidens, seu ex ignorantia compossibilia; de cetero sunt ad invicem repugnancia: ergo etiam volitio omnium, quæ reverà jussit Deus; & volitio omittendi aliquid eorum quæ reverà jussit Deus, sunt

tantum compossibiles per accidens ex ignorantia; ergo sunt sibi invicem opposita, adeoque secunda volitio est difformis primæ.

Sed contra 1. evidenter retorqueo: Vt N. enim ex ignorantia sunt compossibilia in intellectu duo iudicia materialiter contradictoria, ita in voluntate compossibiles erunt ex ignorantia illæ duæ volitiones: ergo ea volitio, quæ dico, Volo omittere factum dato errore invincibili præcepti, non contrariatur primæ volitioni, quæ dico, Volo implere omnia, quæ Deus jussit. Contra 2. quia vel volitio implendi omnia, quæ Deus jubet, est volitio implendi omnia, etiam invincibiliter ignorata, stante eorum ignorantia; vel est volitio implendi omnia, quæ à me cognoscuntur? Si primum: Deus jubet impossibile, eaque volitio esse non potest appetitus rectus, & prudens, quin est imprudens, quia est ad impossibile; neque enim Deus à me vult, ut habeam volitionem rei impossibilis. Si secundum; ergo sola volitio implendi mandata Dei cognita; non cognita autem sub conditione quod ea cognoscam, est appetitus rectus. Sive ergo appetitus rectus sit charitas inchoata, ut vult P. Eliz. sive non, ut ego puto, (illud tamen modò transmitto) perinde mihi est, dummodo sit volitio implendi mandata Dei cognita; non cognita autem, sub conditione quod cognoscam, non verò stante eorum ignorantia.

§. II.

Reliqua P. Eliz. alia argumenta.

SUMMARIUM.

Arguit, quia electio mali putati boni contrahit,
n. 261.

Dico electionem mali putati invincibiliter boni esse simpliciter voluntariam, adeoque non esse contra appetitum rectum. Paritas projectionis merces non tenet, quia propiciens novit esse malam projectionem, n. 262.

Palanco pleraque sumpsit ex P. Eliz. n. 263. Et si electio mali putati boni sit secundum quid involuntaria, adhuc est absolute voluntaria, & conformis appetitui recto, ib.

Nemo trīstari potest rationabiliter de opere malo posito sub errore invincibili, quod esset bonum, n. 264.

Cur aliquando trīstemur? ib.

Arguit, quia sicut in prudentiis particularibus, ea est recta, cum est circa mala, & bona re ipsa talia, ita in casu nostro, n. 265.

Ejus inductio, n. 266.

Et ratio, quia homo, qui ita erraret, ut mala putaret